Vyfde Jaer. N° 29. Zaturdag, 17 July 1858.

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De POSTRYDER verschynt eens per week, 's zaterdags.
Men schryft in te Tongeren by de W^e J.-P. COLLÉE, boekdrukker en uitgever van dit blad, groote markt, n° 20, en by alle postdirecteurs.
Alle toezending van brieven, annoncen, geld, enz., moet gefrankeerd zyn.

Het abonnement vooraf betaelbaer is bepaeld op 5 fr. per jaer.
» » » 3 fr. per half jaer.
Een blad afzonderlyk . . . . . 20 centimen.
De aenkondigingen, per drukregel . . . . 15 »
De reklamen » » . . . . . 25 »

By het zenden van aenkondigingen is eenieder verzocht duidelyk uit te drukken of dezelve in den POSTRYDER alleen, ofwel ook in het fransch blad, le COURRIER DU LIMBOURG, moeten opgenomen worden. Deze laetste, voor verscheidene achtereenvolgende keeren gegeven genieten voordeeliger conditiën.

TONGEREN, DEN 17 JULY.

Provinciale-raed van Limburg.

Zitting van den 9 july.

VOORZITTERSCHAP VAN M. JAMINÉ.

De zitting wordt geopend om half twaelf.

M. de gouverneur en M. de hoofd-ingenieur directeur der bruggen en wegen woonen dezelve by. 32 leden en de greffier zyn tegenwoordig.

Het proces-verbael der vorige zitting wordt goedgekeurd.

Na mededeeling ontvangen te hebben van verscheidene stukken die aen den raed zyn toegestuerd, geeft M. Schoolmeesters lezing van het verslag der vierde commissie die besluit tot het verwerpen der vraeg van van den gemeente-raed van Meeuwen, strekkende om den weg van Peer op Genck door het middenpunt van Meeuwen te doen leiden.

M. Wadeleux stelt voor van de beslissing over de rigting van dezen weg tot eene volgende sessie uit te stellen.

Na eene langdurige discussie, wordt deze voorstel verworpen en de besluiten van het verslag worden aengenomen.

M. de hoofd-ingenieur geeft uitleggingen over den tarief der vaarregten op het kanael der Kempen. M. Teuwens stelt voor van aen te dringen op de vermindering der tarief-regten. Dit voorstel wordt eenparig aengenomen.

De raed gaet over tot de kiezing van drie leden der bestendige deputatiën. 32 leden nemen deel aen de stemming. MM. de Cecil, de Menten en Marschal worden herkozen, de eerste met 30 stemmen, de tweede met 25 en de derde met 21.

M. Hermans deelt een verslag mede der 2^e commissie, strekkende om de permanente deputatie te magtigen om by het gouvernement aen te dringen om de kostelooze overgaef te bekomen van de gebouwen van het oud gevangenhuis, in het inzigt van dezelve in kazerne der gendarmerie te veranderen. Het voorstel is aengenomen.

De vraeg van een subsidie om werken uit te voeren aen het gesticht der krankzinnige te St-Truiden, is uitgesteld tot de volgende zitting.

M. Vanham vraegt de aenlegging van eenen weg van Brée op Hamont door Gerdingen, Bockholt en Loozen. De deputatie wordt gelast om desaengaende by het gouvernement aen te dringen.

M. Loomans vraegt de verzending naer de permanente deputatie van de aenvraeg van den gemeente-raed van Lanaken, strekkende tot de aenlegging aen den weg van Maestricht naer Maeseyck van eenen zytak van Smeermaes naer de naburige statie van den yzeren weg.

M. Vanham zegt dat de gemeente zelve dezen zytak moest maken, mits subsidiën van het gouvernement te vragen. Het voorstel van M. Loomans wordt aengenomen.

Op voorstel van M. Jaminé, worden MM. Hermans, Daris, Barthels en Reynders aengeduid door de vier sectiën om met M. Vanham, lid der bestendige deputatie, de speciale commissie uit te maken, gelast met het onderzoek van het wetsontwerp op de onbevaerbare waterloopen hetwelk aen het advies van den raed onderworpen is.

De volgende zitting wordt bepaeld op den 15 july.

De partyschappen en het algemeen welzyn.

De party-worstelingen hebben wy altoos aenzien als onvruchtbaer en gevaerlyk; zy verspillen een kostbaren tyd, zaeijen haet en tweedragt, en versmachten alle vryzinnige, milde, edele beginsels. Wat toch hebben wy op het *staetkundig* gebeid nog te winnen; welke vryheden? Er blyft slechts het algemeen stemregt en de Republiek, en daer denkt, heden, niemand ernstig op. Deze denkbeelden, die wy zoo dikwyls reeds in de gelegenheid waren te ontwikkelen, vinden wy terug in het volgende uittreksel, het slot uitmakende van het laetste boekdeel van M. Thonissen's werk, getiteld: *België onder de regering van Koning Leopold.*

» De elementen van vooruitgang, de zekerheid der toekomst, het geluk en de rust des lands zyn besloten in de trouwhertige, vrymoedige en belanglooze vereeniging der gematigde mannen van al de grondwettelyke partyen. De theorie der noodzakelyke overheersching van eene uitsluitelyke denkwyze, zou het onvermydelyk gevolg hebben, de bestendigheid eens hevigen stryds, vol gevaren voor den troon, voor de zedelykheid des volks en voor het behoud der parlementaire instelling.

» In de staetkundige orde hebben de gematigde mannen in onze provinciën niets meer te overwinnen. Al de maetschappelyke ongelykheden zyn uit de wetboeken geschrabt, al de sporen van despotismus zyn uit ons openbaer regt verdwenen; al de grondwettelyke waerborgen hebben eene schitterende bekrachtiging bekomen. De godsdienst, het onderwys, de gedachte, de arbeid, al de voorregten van den burger genieten eene volle vryheid, en het regt van vereeniging is op de breedste schael toegepast. Buiten de instellingen van 1830, blyft er maer de republiek en het algemeen stemregt over!

» En opdat de mannen, tot alle gematigde denkwyzen behoorende, zich in het parlementaire strydperk zouden kunnen de hand drukken, is het voldoende dat elk hunner zich verbindt, de vryheid van anderen te eerbiedigen; het is genoeg dat allen werken, opdat de gemeene waerborgen niet verzwakt of weggeschoven worden door de organieke wetten; het is genoeg dat elke grondwettelyke party eenen vertegenwoordiger vinde, eenen vriend, eenen verdediger in den Raed der Ministers. Men bedenke het wel: er is geene kwestie meer ten stryde te trekken en de zegen te behalen.

» Al die overwinningen zyn gedaen sedert het vierde eener eeuw, en al de stryders hebben hun loon ontvangen, in de sfeer der staetkundige belangen bestaet de taek van het hedendaegsche geslacht, om te waken, dat de eenen niet beroofd zy ten voordeele der anderen. De vervulling van dezen pligt, de uitoefening van dit toezigt, de aenveerding van deze nationale voogdyschap, kunnen overeenstemmen met al de edelmoedige principen, met al de eerlyke overtuigingen. Aldus beschouwd, is de unie niet alleen mogelyk, maer gemakkelyk, onder de vaendels van de groote party der orde. Niet zonder reden heeft het Kongres, geroepen om de kenspreuk voor ons vaendel te formuleren, de Eendragt als de voorwaerde gesteld van de Magt!

» Dat een partydriftig bestuer in 't hert van 't land aenkome, dat men de Belgen rangschikke in overwinnaers en overwonnenen, dat men de overheersching der eenen en de slaefschheid der anderen in grondbegin vaststelle, en eene talryke klasse van burgers de rol van staetkundige verstootelingen oplegge; in een woord, dat men de vaderlandslievende vereeniging van 1830 onder de parlementaire utopiën brenge, en beurtelings zal men kenteekens zien opkomen van eene onberekenbare ernstigheid.

» Na eenige nederlagen te hebben onderstaen, zullen zich de gematigde mannen van het tooneel verwyderen; de onrustige en baetzuchtige geesten zullen zich meester maken van de kies-invloeden; de driften zullen over het bewind beschikken; het gouvernement zal weldra medepligtig

---

DE FABRIEK.

Wanneer de schoone dagen aenkomen, ziet men de blanke duiven in het blauwe luchtruim niet allen naer denzelfden kant vliegen, en op denzelfden boom der vallei gaen zitten. O neen, heel de lucht hoort haer toe; zy kunnen de plaets uitkiezen, waer zy hare nesten willen bouwen.

Zoo ook is het met de jonge meisjes, wanneer de dagen harer opvoeding eindigen. Zy zyn niet allen bestemd, om kasteelen te bewoonen. Zeker zyn er eenige onder haer, die dit zachte kasteelleven zullen leiden, dit adellyke en weldadige leven, dit leven van goeden smaek en van goede werken. Andere zullen in de stad blyven en middel vinden, om hare wyk te stichten, door het voorbeeld en de aenbeveling van al de moederlyke deugden. Als zy door de smalle stegen zullen gaen, als zy de kerken zullen binnentreden, zullen zy gezegend worden door de armen. En nog anderen zullen, wanneer zy het ouderlyke dak verlaten en de echtgenoten worden van kooplieden of nyveraers, voor wooning eene van die fabrieken hebben, die het land verryken. Dat deze zich niet over haer lot beklagen; het is insgelyks schoon en kan vruchtbaer zyn in goede daden; er is daer geheel een volk te regeren, en nergens zal de magt der goede voorbeelden grooter wezen.

Om te bewyzen wat ik hier aenvoer, zy het my toegelaten hier te verhalen, wat ik gezien heb, toen ik een land doorkruiste, vermaerd om zyne nyverheid en zyne fabrieken.

Wanneer gy in de weide zyt en naer de hoogten blikt, dan ziet gy die gaerne bekroond door een leenheerlyk slot, met zyne gryze kleur, zyne gothische uitgesnede versierselen, zyne gekanteelde muren, zyne puntige daken.

En als gy boven op de heuvelen zyt, blikt gy gaerne naer omlaeg in de groene vallei. Zy ook is schoon, om zien; en het is aengenaem, tusschen de lange populier dreven, die ze in alle rigtingen doorsnyden, de roozekleur te zien van de muren der fabrieken en werkhuizen, de talryke vensters, welker glazen in de zon blinken gedurende den dag, en des nachts verlicht schynen.... En dan al de vaerten met hare bruggen, hare watervallen verlevendigen het landschap en verrukken het gezigt. Hier blinkt de kleine rivier, ziel van al die beweging, dryfveer van al die nyverheid, rykdom van al dit werkvolk, als zilver in de stralen der zon. Daer vliet zy somber tusschen het loof der boomen, die haren loop bezoomen. Des morgens zyn hare wateren helder, en, naermate de dag vodert, worden zy troebel en zwart. Het is met haer even als met het leven: als wy het beginnen, vliet het klaer en helder voor ons; maer op onzen middag.... hoe zwart kleurt het zich dan niet door al ons hartzeer door al onze smarten! Gelukkig indien het, tegen den avond, een weinig van zyne eerste zuiverheid herkrygt!

In de vallei, waer de nyverheid haren zetel heeft gevestigd, is de grond zoo kostbaer, dat men er weinig aen het aengename opoffert. Nogtans zag ik van den top des heuvels, rond het lieve huis, welks bewooners ik kwam bezoeken, een beluik naer de engelsche wyze en met zeer veel smaek aengelegd. Die kleine warande had geene andere omheining dan de rivier, welke men van de hoogte, waerop ik my bevond, zoude gehouden hebben voor een lang stuk zilvergaes rondom de wooning geworpen. Ook zag ik de lanen, met haer geelkleurig zand, het grasplein doorsnyden, en tusschen de digte boschjes, boomen, en dahliabedden, loopen en keeren.

Het huis van den fabrikant, voor welken ik een' aenbevelingsbrief had, was van het groote fabriekgebouw door eenen kleinen afstand gescheiden; eene gaendery met vensterbogen, tot broeikas en oranjerie dienende, verbond de wooning met het werkhuis; aen de andere zyde verhief eene kapel, van hard- en karreelsteen gebouwd, haren hoepelvormigen toren, door een verguld yzeren kruis bekroond.

Toen ik den drempel van die gerieffelyke wooning betrad, waervan de rooskleurige muren, de zoo blanke afsluitingen en de groene zonneblinden een *geheel nieuw* voorkomen gaven, vond ik iets ouderwets, iets van den goeden ouden tyd: *de herbergzaemheid.* Eene jonge vrouw, omringd van lieve kinderen en by een bloementafel, vol zeldzame gewassen, gezeten, ontving my de eerste. Gy hebt wel ooit van die engelsche platen gezien, het binnenleven voorstellende van een huisgezin, zamengesteld uit blonde vrouwen met witte kleederen; uit kleine meisjes met goudkleurig hair in groote krullen nedervallende, en dat alles zittend of spelend in eene zeer eenvoudige en zeer zindelyke huiskamer.

Wat ik voor my zag, was die plaet in wezenlykheid... De jonge vrouw had een woord gefluisterd aen het oor van een der kinderen; aenstonds had het de kamer verlaten, en weldra kwam het terug aen de hand van een man van zestig jaren.

M M... is een van die grysaerds, welke de tyd de waerdigheid van grootvader niet heeft doen koopen door ziekten of ligchaemegebreken. Hy bemerkte dat ik een deel van den weg te voet had afgelegd, en, volgens oud gebruik, bood hy my ververschingen aen, welke ik aennam... Eene jonge meid, met eene hooge muts, het hair op het voorhoofd gescheiden, met eenen schoonen witten voorschoot voor, bragt op een blad van echt chineesch lak, water, wyn en appeldrank. M. M... liet my niet alleen drinken, en zyn glas aen zyne lippen brengende, bezag hy my met eenen vriendelyken glimlach, zoo als ik my herinnerde, er mynen vader wel te hebben gezien... Die blik, die glimlach, was *de gezondheid, de toast der verwelkoming.*

Zonder pligtplegingen te willen maken, prees ik de schoonheid van het land en den smaek, die in de aenlegging van het huis en de tuinen heerschte.

» My komt daervoor geen lof toe, antwoorddé my M. M...; myne schoondochter, welke gy daer ziet, en mynen